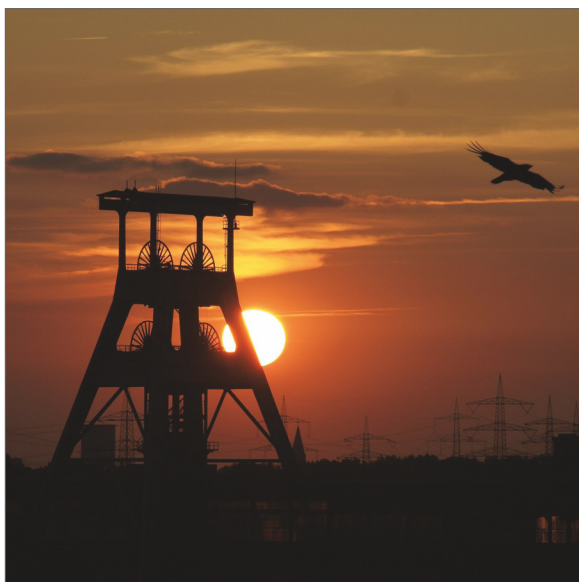

Filip Nawrot

**GÓRNICTWO
TRANSGRANICZNE
W ŚWIELE
PRAWA POLSKIEGO**

Filip
Nawrot

Górnictwo transgraniczne
w świetle prawa polskiego

Filip

Nawrot

**Górnictwo
transgraniczne
w świetle
prawa polskiego**

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2025

Recenzje:

Adam Habuda

Tomasz Bojar-Fijałkowski

Seria:

Kairos – Humanistyka Środowiskowa (3)

Redaktor serii:

Lucyna Sadzikowska

Rada serii:

Małgorzata Sugiera (Uniwersytet Jagielloński)

Andrzej Kowalczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Janusz Janeczek (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Spis treści

9	Wykaz skrótów
13	Wstęp
13	Znaczenie podejmowanej problematyki
14	Stan badań
15	Zakres tematu
17	Cele badawcze
17	Struktura
18	Źródła
18	Metody badawcze
21	Rozdział I. Wprowadzenie do problematyki transgranicznego poszukiwania i wydobywania kopalin
23	Zasada stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi
23	1. Zagadnienia wstępne
23	2. Zasady prawa międzynarodowego
25	3. Geneza oraz istota zasady suwerenności nad zasobami naturalnymi
34	4. Zasada suwerenności – uprawnienia oraz zobowiązania z niej wynikające
41	Status prawny zasobów naturalnych dzielonych
41	1. Pojęcie zasobów naturalnych
47	2. Podziały zasobów naturalnych
50	3. Zasoby naturalne dzielone
55	4. Zasoby naturalne a pojęcie kopaliny
57	Pojęcie górnictwa transgranicznego
57	1. Dotychczasowe rozumienie pojęcia górnictwa transgranicznego
58	2. Propozycja nowej definicji górnictwa transgranicznego
61	Wnioski

63 Rozdział II. Źródła prawa górnictwa transgranicznego

64	Źródła prawa krajowego
69	Źródła prawa o charakterze międzynarodowym
71	1. Umowy międzynarodowe
71	1.1. Umowy międzynarodowe i ich rodzaje
73	1.2. Rodzaje umów międzynarodowych dotyczących statusu zasobów naturalnych dzielonych
76	1.3. Umowy multilateralne
76	1.3.1. Konwencja z Montego Bay
77	1.3.2. Umowy dotyczące Antarktyki
78	1.4. Umowy bilateralne
78	1.4.1. Umowy dotyczące Morza Północnego
86	1.4.2. Umowy bilateralne zawarte przez Polskę
97	1.4.3. Podsumowanie
98	1.5. Pozostałe źródła prawa międzynarodowego
98	1.5.1. Rezolucje Organizacji Narodów Zjednoczonych i inne akty prawa międzynarodowego
99	1.5.2. Zwyczaj międzynarodowy
101	Wnioski

105 Rozdział III. Zasady podejmowania działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin w prawie polskim

107	Zagadnienia wstępne
109	Status podmiotów podejmujących działalność geologiczną i górnictw
111	Prawa wnioskodawcy do nieruchomości (przestrzeni)
117	Prawo do informacji geologicznej
121	Decyzje reglamentacyjne
121	1. Decyzje reglamentacyjne
121	1.1. Postępowanie reglamentacyjne
127	1.2. Koncesje węglowodorowe
130	1.3. Treść decyzji reglamentacyjnych
131	1.4. Pozostałe aspekty proceduralne
133	Pozostałe decyzje
133	1. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
137	2. Decyzja o wyłączeniu z produkcji rolnej lub leśnej
139	3. Pozwolenie na budowę
143	Rozpoczęcie ruchu zakładu górniczego
147	Wnioski

151	Rozdział IV. Oceny oddziaływania na środowisko a górnictwo transgraniczne
153	Zagadnienia wprowadzające
153	1. Wstęp do problematyki ocen oddziaływania na środowisko
154	2. Istota ocen oddziaływania na środowisko
157	Rodzaje ocen oddziaływania na środowisko
157	1. Podziały ocen oddziaływania na środowisko
158	2. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
159	3. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko
160	3.1. Podstawowe elementy ocen oddziaływania na środowisko
164	3.2. Etapy postępowania
165	3.2.1. Wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach
165	3.2.2. Wstępna ocena
166	3.2.3. Ocena właściwa
171	3.2.4. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach
173	4. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na Obszar Natura 2000
177	Transgraniczne oceny oddziaływania na środowisko
177	1. Konwencja z Espoo
182	2. Transgraniczna ocena oddziaływania na środowisko w prawie polskim
189	Wnioski
193	Rozdział V. Próba określenia prawnych przesłanek podejmowania działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin prowadzonej w układzie transgranicznym na przykładzie Polski
195	Sekwencja podejmowania czynności
197	Podejmowanie działalności w Polsce
197	1. Ocena oddziaływania na środowisko
202	2. Działania podejmowane przed uzyskaniem koncesji
204	3. Uzyskanie koncesji
206	4. Pozostałe decyzje
206	5. Plan ruchu zakładu górniczego
207	Proponowane rozwiązania – postulaty <i>de lege ferenda</i>
211	Zakończenie
215	Bibliografia
229	Streszczenie
231	Summary

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa 2001/42/WE – dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. UE L 197/30)
- dyrektywa 2011/92/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. UE L 26/1)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 572)
- Karta NZ – Karta Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych z dnia 26 czerwca 1945 r. (Dz.U. z 1947, Nr 23, poz. 90)
- Kodeks cywilny lub K.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1610)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- Konwencja o szelfie kontynentalnym – Konwencja genewska o szelfie kontynentalnym, sporządzona dnia 29 kwietnia 1958 r. (Dz.U. 1964 Nr 28, poz. 179)
- Konwencja z Espoo;

- K.Es. – Konwencji z Espoo z dnia 25 lutego 1991 r. o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Dz.U. 1999 nr 96 poz. 1110)
- MPGSiK – Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 169)
- MPPOiP – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167)
- Pr.b. – ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 725)
- Pr.w. – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1478)
- Prawo geologiczne i górnictwo; Pr.g.g. – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnictwo (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 633)
- Prawo ochrony środowiska; Pr.o.ś. – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 54)
- Prawo przedsiębiorców; P.p. – ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2024 r. poz. 236)
- Prawo traktatów lub P.t. – Konwencja wiedeńska z dnia 23 maja 1969 r. o prawie traktatów (Dz.U. 1990 Nr 74, poz. 439)
- r.p.m.z.o.ś. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839)
- u.l. – ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 530)
- u.o.g.r.l. – ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 82)
- u.o.m. – ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 960)
- u.o.o.ś. – ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1094)

- u.o.p. – ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1336)
- umowa w sprawie
ocen transgranicznych
zawarta z Litwą – umowa z dnia 27 maja 2004 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o realizacji Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, podpisaną w Warszawie (M.P. 2005 nr 13 poz. 238)
- umowa w sprawie
ocen transgranicznych
zawarta z Niemcami – umowa z dnia 10 października 2018 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec w zakresie ocen oddziaływania na środowisko i strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, podpisaną w Neuhausen am Rheinfall (Dz.U. z 2021 r., poz. 330)
- UNCLOS – Konwencja Narodów Zjednoczonych z dnia 10 grudnia 1982 r. o prawie morza, podpisana w Montego Bay na Jamajce (Dz.U. z 2002 r., Nr 59, poz. 543)
- ustawa o planowaniu
i zagospodarowaniu
przestrzennym; u.p.z.p. – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977)

Pozostałe

- Dz.U. – Dziennik Ustaw
- Dz. Urz. – Dziennik Urzędowy
- Dz. Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
- Nr – numer
- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
- ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych
- pkt – punkt
- por. – porównaj
- poz. – pozycja
- PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa
- r. – rok
- red. – redakcja

s.	– strona
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
ust.	– ustęp
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
z.	– zeszyt
zob.	– zobacz

Wstęp

Znaczenie podejmowanej problematyki

Ilość dostępnych złóż kopalin jest ograniczona i obecnie następuje ich powolne wyczerpywanie. Konieczne jest zatem poszukiwanie nowych złóż, niezbędnych do zaspokajania potrzeb gospodarczych. Z tego powodu człowiek sięga po złoża położone pod dnem morza czy też na obszarach nieobjętych władztwem państwowym.

Jednym z problemów pojawiających się w związku z poszukiwaniem i wydobywaniem kopalin jest sytuacja, gdy jest ono zlokalizowane na obszarze dwóch lub więcej państw. Sytuacja taka powoduje szereg wątpliwości dotyczących prawnych podstaw wykonywania takiej działalności.

Niniejsza monografia stanowi próbę rozwiązania przynajmniej niektórych problemów prawnych dotyczących wyżej określonej działalności na przykładzie polskiego porządku prawnego. W pierwszej kolejności celem tej monografii jest zdefiniowanie potencjalnych problemów prawnych związanych z górnictwem transgranicznym. Rozumie się przez nie prowadzenie działalności geologicznej i górniczej wobec zasobów naturalnych dzielonych, będących jednocześnie kopalinami. Przeprowadzona analiza jest przyczynkiem do przedstawienia propozycji rozwiązań zdiagnozowanych problemów.

Pomimo odchodzenia od tradycyjnych źródeł energii i zmniejszania udziału elektrowni węglowych w produkcji energii, m.in. poprzez korzystanie ze źródeł odnawialnych¹

¹ Na temat odnawialnych źródeł energii zob. więcej: Z. Wrzesiński, *Termodynamika odnawialnych źródeł energii*, Warszawa 2017; A.M. Graczyk, *Gospodarowanie odnawialnymi źródłami energii w ekonomii rozwoju zrównoważonego: teoria i praktyka*, Wrocław 2019; A. Graczyk, I. Wielewska, M. Piaskowska-Silarska, *Rozwój odnawialnych źródeł energii w Polsce: problemy bezpieczeństwa energetycznego i lokalnego wykorzystania zasobów*, Warszawa 2017; G. Maśloch, *Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki*

oraz energetyki jądrowej², wydobywanie innych kopalin, poza węglem, wciąż jest podstawą ludzkiej egzystencji³. Wspomnieć tu należy chociażby gaz, rudy metali, gips, piasek, kamienie szlachetne czy też wody termalne. Jak wskazuje się w doktrynie, górnictwo to gałąź przemysłu dostarczająca surowce niezbędne do funkcjonowania państwa⁴. Pamiętać trzeba, że jest to proces złożony, ponadto odwołanie od tradycyjnych źródeł energii przyczyni się do pozyskiwania kopalin, które dotychczas nie były tak często wydobywane, czego przykładem może być chociażby lit⁵. Do tego wciąż pozostaje wiele nie do końca zbadanych zagadnień związanych z górnictwem, jak na przykład problematyka zasobów naturalnych dzielonych oraz górnictwa transgranicznego. Wagę tych zagadnień zauważa się w literaturze, podkreśla się również, że zasoby naturalne w obszarach granicznych mogą być głównym źródłem konfliktów w XXI wieku⁶.

Stan badań

Podjęmowana tematyka do tej pory nie doczekała się kompleksowej analizy. Wzmianki dotyczące zasobów naturalnych dzielonych można znaleźć między innymi w pracach naukowych autorstwa T. Jasudowicza⁷ oraz G. Grabow-

odnawialnej w Polsce, Warszawa 2018; M. Domagała, M. Ganczar, A. Kuś, *Współczesne wyzwania prawa energetycznego*, Lublin 2016; J. Baehr, S. Lissoń, J. Pokrzywniak, M. Szambelańczyk (red.), *Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Komentarz*, Warszawa 2016; M. Czarnecka, T. Ogłódek (red.), *Odnawialne źródła energii. Rynek mocy. Inwestycje w zakresie elektrowni wiatrowych. Promowanie energii z wysokosprawnej kogeneracji oraz w morskich farmach wiatrowych. Komentarz*, tom II, Warszawa 2023.

² Na temat energii atomowej zob. więcej: J. Kubowski, *Elektrownie jądrowe*, Warszawa 2014; G. Jezierski, *Energia jądrowa wczoraj i dziś*, Warszawa 2015; T. Młynarski, *Energetyka jądrowa wobec globalnych wyzwań bezpieczeństwa energetycznego i reżimu nieprolifracji w erze zmian klimatu*, Kraków 2006.

³ Działanie to należy prowadzić oczywiście zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Na temat zasady zrównoważonego rozwoju zob. więcej: Z. Bukowski, *Zrównoważony rozwój w systemie prawa*, Toruń 2009, s. 23 i nast.; J. Ciechanowicz-McLean, K. Urbańska, *Zasada zrównoważonego rozwoju w prawie polskim i międzynarodowym*, Gdańsk 2009; D. Pyć, *Zrównoważony rozwój jako cel polityki współpracy na rzecz rozwoju Unii Europejskiej*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2011, t. XXV, s. 353 i nast.; E. Olejarczyk, *Zasada zrównoważonego rozwoju w systemie prawa polskiego*, „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” 2016, nr 2, s. 119 i nast.; R. Mikosz, *Zasada zrównoważonego rozwoju* [w:] G. Dobrowolski (red.), *Zrównoważony rozwój jako czynnik determinujący prawne podstawy zarządzania geologicznymi zasobami środowiska*, Katowice 2016, s. 14–30; R. Mikosz, *Zrównoważony rozwój i jego istota* [w:] G. Dobrowolski, A. Lipiński, R. Mikosz, G. Radecki, *Gospodarowanie geologicznymi zasobami środowiska w świetle zasady zrównoważonego rozwoju. Zagadnienia prawne*, Katowice 2018, s. 19–37.

⁴ A. Lipiński, *Legislacyjne problemy geologii i górnictwa*, „Państwo i Prawo” 2023, nr 3, s. 115.

⁵ A. Lipiński, *Prawne podstawy geologii i górnictwa*, Warszawa 2019, s. 13–14.

⁶ J.I. Morán, *Building a general international legal regime for the exploitation of transboundary oil and gas deposits*, https://www.academia.edu/12802120/BUILDING_A_GENERAL_INTERNATIONAL_LEGAL_REGIME_FOR_THE_EXPLOITATION_OF_TRANSBOUNDARY_OIL_AND_GAS_DEPOSITS, s. 1, dostęp na dzień: 10.06.2024 r.

⁷ T. Jasudowicz, *Zasoby naturalne dzielone w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1978, z. 9 (307), s. 44–55.

skiej⁸, a także w niektórych podręcznikach do prawa międzynarodowego publicznego⁹, niemniej wszystkie one mają charakter przyczynkowski. Wskazać też można na prace, które dotyczą tylko wybranych zasobów naturalnych, przykładowo ropy i gazu¹⁰ czy też zasobów morskich¹¹, gdzie zasoby naturalne dzielone są wspomniane.

Mimo że w zagranicznej literaturze tematyka ta była również poruszana¹², brak jest w obiegu międzynarodowym pracy, która gromadziłaby istotne zagadnienia dotyczące zasobów naturalnych dzielonych oraz górnictwa transgranicznego, w dodatku opierającej się na aktualnym stanie prawnym.

Wszystkie wymienione pozycje w żadnej mierze nie mogą uchodzić za uniwersalne i aktualne oraz w pełni omawiające zdefiniowane na wstępie cele badawcze. Nie przeanalizowano w nich również przepisów dotyczących podejmowania i prowadzenia działalności geologicznej i górniczej wobec zasobów naturalnych dzielonych. Mam nadzieję, że opracowanie wyników przeprowadzonych badań przyczyni się do wypełnienia luki w nauce prawa geologicznego i górniczego w odniesieniu do górnictwa transgranicznego i zasobów naturalnych dzielonych. Istniejąca luka powoduje, że nie do końca wiadomo, jak rozstrzygać kwestie prawne i faktyczne związane z podejmowaniem i prowadzeniem działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin.

Zakres tematu

Tytuł monografii niewątpliwie wyznacza jej zakres, tematem monografii są bowiem problemy prawne związane z górnictwem transgranicznym w Polsce. Górnictwo transgraniczne może być rozumiane zarówno szeroko, jak i wąsko. W rozumieniu wąskim górnictwo transgraniczne dotyczy działalności geologicznej i górniczej,

⁸ G. Grabowska, *Zasoby naturalne w świetle prawa międzynarodowego*, „Problemy prawne górnictwa” 1980, nr 4, s. 27–43.

⁹ Na przykład: W. Góralczyk, S. Sawicki, *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, Warszawa 2017, s. 199–200.

¹⁰ J. Osiejewicz, *Globalne zarządzanie zasobami ropy i gazu w perspektywie prawnomiędzynarodowej*, Warszawa 2018.

¹¹ K.J. Marciniak, *Morskie zasoby genetyczne w prawie międzynarodowym*, Warszawa 2016.

¹² Zob. E. Candioti, *Comment: International Law of Shared Natural Resources and Peace* [w:] G. Nolte (red.) *Peace through International Law*, „Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht” 2009 (Veröffentlichungen des Max-Planck-Instituts für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht), vol. 211, lub M.H. Omar, *The Implications of the Shared Natural Resources On Interstate Relations In The East African Community: A Case Study of Maasai/Serengeti National Parks*, Nairobi, 2015; J.I. Morán, *Building...*; Z. Beyene, I.L. Wadley, *Common goods and the common good: Transboundary natural resources, principled cooperation, and the Nile Basin Initiative*, California 2004; J.L. Weaver, D.F. Asmus, *Unitizing oil and gas fields around the world: a comparative analysis of national laws and private contracts*, „Public Law and Legal Theory Series” 2006.

która jest prowadzona wobec zasobów naturalnych dzielonych. Z kolei w ujęciu szerokim górnictwo transgraniczne dotyczy również działalności wobec zasobów krajowych, jednakże jej skutki występują na terytorium państw sąsiednich. Ponieważ omówienie obu powyższych aspektów górnictwa transgranicznego w jednym opracowaniu byłoby znacznie utrudnione, to w dalszej części pracy górnictwo transgraniczne będzie rozpatrywane w znaczeniu węższym. Propozycja definicji tego pojęcia oraz jej szersze omówienie znajduje się w Rozdziale I.

Należy tu wyraźnie podkreślić, że nie zawsze istniała możliwość odniesienia się do aspektów procesowych, które same w sobie mogłyby być przedmiotem odrębnych opracowań. Niekiedy również poruszane zagadnienia stawały się elementami szerszej tematyki, której nie sposób było rozwinąć w stopniu dostatecznym i rozstrzygającym w tej pracy.

Poza omówieniem regulacji z zakresu szeroko pojętej geologii i górnictwa, konieczne było także przeanalizowanie przepisów dotyczących ocen oddziaływania na środowisko. Wynika to z tego, że niezbędnym etapem przy podejmowaniu działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin jest przeprowadzenie procedury oceny. Trzeba pamiętać, że analiza wpływu rozpoczynanej aktywności na środowisko jest nierozzerwalnie związana z tą działalnością. Jednakże ze względu na obszerność regulacji w tym zakresie wymagane jest rozdzielenie tej problematyki na dwa osobne rozdziały. Dlatego Rozdział III dotyczy podejmowania działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin, a oceny oddziaływania na środowisko zostały opisane w Rozdziale IV. Ponieważ przed uzyskaniem decyzji reglamentacyjnych najpierw konieczne jest przeprowadzenie procedury zmierzającej do oceny wpływu podejmowanej działalności na środowisko, w ramach systematyki pracy kolejność omawiania tych zagadnień została celowo odwrócona względem tego, jak toczy się rzeczywiste postępowanie. Celem tego zabiegu jest ułatwienie zrozumienia w pierwszej kolejności zasad dotyczących postępowania reglamentacyjnego, którego ocena oddziaływania na środowisko jest jedną z części, a dopiero później szczegółowe omówienie tej oceny. Szerokie omówienie tego zagadnienia w Rozdziale IV jest uzasadnione również ze względu na transgraniczny aspekt ocen i odpowiedź na pytanie, czy znajdują one zastosowanie przy poszukiwaniu i wydobywaniu kopalin w kontekście transgranicznym.

Ostatnim etapem jest próba podsumowania omówionych regulacji prawnych oraz wskazanie potencjalnych rozwiązań zdefiniowanych problemów.

Cele badawcze

W monografii postawiono za cel uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy obecnie istniejąca definicja zasobów naturalnych dzielonych jest wystarczająco precyzyjnie sformułowana? Jeśli nie, to konieczne jest jej przeformułowanie i dookreślenie. Obecnie zasoby naturalne dzielone zostały w nauce wyodrębnione z podziału zasobów naturalnych obok zasobów międzynarodowych oraz zasobów krajowych.
2. Jaki jest status prawny tychże zasobów w prawie międzynarodowym, prawie europejskim oraz w prawie krajowym?
3. Czy istnieje obecnie prawidłowa i precyzyjna definicja pojęcia górnictwa transgranicznego? Jeśli nie, to czy potrzebne jest jego zdefiniowanie. Odpowiedzi wymaga również pytanie, jakie rozwiązania są przewidziane obecnie w przepisach w zakresie eksploatacji złoża kopalin, nad którym przebiega granica co najmniej dwóch państw i jakie konflikty może rodzić stosowanie obowiązujących rozwiązań.
4. Jak kształtują się regulacje prawne w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin w Polsce, i czy w obowiązującym stanie prawnym możliwe jest podejmowanie działalności w zakresie górnictwa transgranicznego na przykładzie Rzeczypospolitej Polskiej?

Postawiona hipoteza badawcza brzmi zatem: **brak jest wystarczająco precyzyjnie sformułowanych definicji pojęć związanych z górnictwem transgranicznym i zasobami naturalnymi dzielonymi, a przepisy ich dotyczące są niedostatecznie skonkretyzowane, a bardzo często brak ich w ogóle. Ponadto obecnie obowiązujące przepisy nie są spójne i uniemożliwiają podjęcie działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin w Polsce w aspekcie transgranicznym.**

Struktura

Monografia składa się z pięciu rozdziałów. Rozpoczyna ją wstęp, a zamyka zakończenie, zaś każdy z rozdziałów podsumowany jest syntetycznymi wnioskami częściowymi.

Pierwszy rozdział dotyczy wprowadzenia do problematyki transgranicznego poszukiwania i wydobywania kopalin. Wyjaśniono w nim podstawowe pojęcia związane z zasobami naturalnymi dzielonymi oraz górnictwem transgranicznym, a także zasadą stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi.

W rozdziale drugim przedstawiono źródła prawa, czyli prawne podstawy podejmowania działalności poszukiwania i wydobywania kopalin w Polsce. Wskazano,

jakie akty prawne podlegają analizie w rozprawie oraz zaprezentowano poglądy doktryny w tym zakresie. Omówiono również prawno-międzynarodowe podstawy górnictwa transgranicznego, poddając analizie kilkadziesiąt umów międzynarodowych oraz związaną z nimi literaturę przedmiotu.

Rozdział trzeci wraz z rozdziałem czwartym stanowią rdzeń tej pracy. W pierwszym z nich omówiono kolejne etapy postępowania przy podejmowaniu działalności geologicznej i górniczej w prawie polskim. Wynika to z jednego z założonych celów badań, czyli próby ustalenia, czy pod rządem obowiązującego stanu prawnego istnieje możliwość podejmowania działalności w zakresie górnictwa transgranicznego na przykładzie Polski.

W rozdziale czwartym omówiono postępowanie w zakresie ocen oddziaływania na środowisko. Tak jak wskazywano wcześniej, omówienie tej procedury po analizie postępowania reglamentacyjnego jest uzasadnione zapewnieniem klarowności prowadzonego wywodu oraz ma ułatwić zrozumienie omawianej problematyki.

Ostatni, piąty rozdział to omówienie poszczególnych kroków, jakie musi podjąć podmiot planujący podejmowanie działalności w odniesieniu do zasobów naturalnych dzielonych, czyli właśnie górnictwa transgranicznego. Zawiera on także szereg postulatów *de lege ferenda*.

Źródła

Do podstawowych źródeł wykorzystywanych w pracy należą przede wszystkim polskie akty normatywne. Omówiono wszystkie źródła prawa zgodnie z ich hierarchią, poczynając od Konstytucji, a kończąc na aktach prawa miejscowego. Przeanalizowano także kilkadziesiąt umów międzynarodowych, zarówno o charakterze multilateralnym, jak i bilateralnym.

W toku badań ogromną rolę odegrała też literatura przedmiotu. Wykorzystano szereg prac z innych państw, głównie odnoszących się do zagadnień prawno-międzynarodowych. Co więcej, użyte w rozprawie piśmiennictwo nie ograniczało się jedynie do publikacji prawniczych, ale obejmowało również teksty z zakresu nauk przyrodniczych oraz geologii i górnictwa. Orzecznictwo sądów krajowych i międzynarodowych stanowiło tło do prowadzonych rozważań.

Metody badawcze

Przeprowadzenie analizy o tak określonym przedmiocie jest możliwe przy wykorzystaniu różnych metod, pozwalających na gruntowne zbadanie tematu.

Jedną z zastosowanych w pracy metod jest formalno-dogmatyczna, oparta na badaniu tekstów aktów prawnych i poglądów wyrażonych w doktrynie oraz judy-

katurze. Celem jej wykorzystywania było w głównej mierze dokonanie inwentaryzacji przepisów dotyczących badanego zagadnienia oraz ich wykładnia. W pracy wykorzystane zostały również metody historycznoprawna i prawnoporównawcza. Metoda historycznoprawna miała za zadanie przybliżyć ewolucję regulacji w zakresie geologii i górnictwa oraz ocen oddziaływania na środowisko. Studium komparatystyczne stanowiło zaś asumpt do odpowiedzi na pytanie, jak kształtują się regulacje w tym zakresie na świecie ze szczególnym uwzględnieniem prawa polskiego. W książce przyjęto stan prawny na dzień 10.06.2024 roku.

Literatura

- Abbott K.W., Snidal D., *Hard and Soft Law in International Governance*, "International Organization" 2000, vol. 54, no. 3.
- Adamiak B., Borkowski J., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Agopszowicz A., *Zarys systemu prawnego górnictwa*, Katowice 1974.
- Andrzejczuk R., *Stać suwerenność nad zasobami i bogactwami naturalnymi*, „Roczniki Nauk Prawnych” 1998, Tom VIII.
- Antonowicz L., *Państwa i terytoria. Studium prawnomiędzynarodowe*, Warszawa 1988.
- Antonowicz L., *Podręcznik prawa międzynarodowego*, Warszawa 2011.
- Asman T., Niewiadomski Z. [w:] Z. Niewiadomski (red.), *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Balsar K., *The concept of the common heritage of mankind*, Hague 1997.
- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Barczak A., Łazor M., Ogonowska A., *Oceny oddziaływania na środowisko w prawie polskim – ze wzorami dokumentów i schematami*, Warszawa 2018.
- Barczewski M., *Umowa międzynarodowa* [w:] A. Przyborowska-Klimczak, D. Pyć (red.), *Leksykon prawa międzynarodowego publicznego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2012.
- Barczewski M., *Źródła prawa międzynarodowego* [w:] A. Przyborowska-Klimczak, D. Pyć (red.), *Leksykon prawa międzynarodowego publicznego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2012.
- Barnett H.J., Morse Ch., *Ekonomika zasobów naturalnych*, przeł. Cz. Znamierowski, Warszawa 1968.
- Beanlands G.E., Duinker P.N., *An ecological framework for environmental impact assessment in Canada* Institute for Resource and Environmental Studies, Dalhousie University Halifax, Nova Scotia 1983.
- Bernhardt R., *Encyclopedia of Public International Law*, 12 Instalments, Amsterdam 1981-1990.
- Bieluk J., Łobos-Kotowska D., *Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Bierzanek R., Symonides J., *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2005.

- Bloch A. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Bogda A., Kabała C., Karczewska A., Szopka K., *Zasoby naturalne i zrównoważony rozwój*, Wrocław 2010.
- Bothe M., *Environment, Development, Resources*, RdC 2007.
- Brower C., *The Iran-United States Claims Tribunal* [w:] *Recueil des Cours* (1990–V), t. 224, Dordrecht 1993.
- Bukowski Z., *Zrównoważony rozwój w systemie prawa*, Toruń 2009.
- Candioti E., *Comment: International Law of Shared Natural Resources and Peace* [w:] G. Nolte (red.), *Peace through International Law*, „Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht” 2009 (Veröffentlichungen des Max-Planck-Instituts für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht), vol. 211.
- Cherka M. [w:] R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Ciechanowicz-McLean J., *Międzynarodowe prawo ochrony środowiska*, Warszawa 2001.
- Ciechanowicz-McLean J., *Prawo ochrony i zarządzania środowiskiem*, Warszawa 2015.
- Ciechanowicz-McLean J., Urbańska K., *Zasada zrównoważonego rozwoju w prawie polskim i międzynarodowym*, Gdańsk 2009.
- Czachor R., *Polityczne uwarunkowania budowy Gazociągu Północnego: polityka energetyczna Federacji Rosyjskiej a solidarność europejska* [w:] Z.J. Winnicki, W. Baluk (red.), *Badania wschodnie. Polityka wewnętrzna i międzynarodowa*, Wrocław 2009.
- Czapliński W., Wyrozumsk A., *Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe*, Warszawa 2004.
- Czarnecka M., Ogłódek T. (red.), *Odnawialne źródła energii. Rynek mocy. Inwestycje w zakresie elektrowni wiatrowych. Promowanie energii z wysokosprawnej kogeneracji oraz w morskich farmach wiatrowych. Komentarz, tom II*, Warszawa 2023.
- d’Aspremont J., *Formalism and the Sources of International Law*, Oxford 2011.
- Danecka D., Radecki W., *Ochrona gruntów rolnych i leśnych. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Daniel P., *Charakter prawny decyzji o warunkach zabudowy*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2012, nr 10.
- Despot-Mładanowicz A., Filipowicz T. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Dixon M., McCorquodale R., *Cases and Materials on International Law*, Londyn 1995.
- Dobrowolski G., *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach*, Toruń 2011.

- Dobrowolski G., *Koncesja na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie węglodorów ze złóż* [w:] G. Dobrowolski, A. Lipiński, R. Mikosz, G. Radecki, *Gospodarowanie geologicznymi zasobami środowiska w świetle zasady zrównoważonego rozwoju. Zagadnienia prawne*, Katowice 2018.
- Dobrowolski G., *Postępowanie w sprawach górniczych*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2014, nr 9.
- Dobrowolski G., *Prawne zasady budowy i eksploatacji instalacji odnawialnych źródeł energii* [w:] A. Bartoszek, M. Fice, E. Kurowska, E. Sierka (red.), *Prosumenckie społeczeństwo a energetyka prosumencka – problemy wdrażania innowacyjnych ścieżek rozwoju OZE*, Katowice 2015.
- Dobrowolski G., *Źródła prawa* [w:] G. Dobrowolski (red.), *Zrównoważony rozwój jako czynnik determinujący prawne podstawy zarządzania geologicznymi zasobami środowiska*, Katowice 2016.
- Dobrowolski G., *Źródła prawa* [w:] G. Dobrowolski, A. Lipiński, R. Mikosz, G. Radecki, *Gospodarowanie geologicznymi zasobami środowiska w świetle zasady zrównoważonego rozwoju. Zagadnienia prawne*, Katowice 2018.
- Domagała M., Ganczar M., Kuś A., *Współczesne wyzwania prawa energetycznego*, Lublin 2016.
- Drabek M., *Praktyczne możliwości pokrycia ochroną ubezpieczeniową na polskim rynku szkód wyrządzonych w środowisku – wybrane zagadnienia*, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2021, nr 2.
- Draniewicz B., *Uprawnienia organizacji ekologicznych w postępowaniach wymagających udziału społeczeństwa*, „Monitor Prawniczy” 2011, nr 1.
- Dumin Ł. [w:] D. Okolski (red.), *Prawo budowlane i nieruchomości. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Dutkowiak I., *Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko i wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach*, Wrocław 2017.
- Dyl M. [w:] R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Effenberger K., *O horním právu*, „Právní rádce” 1996, nr 6–12.
- Filipowicz T. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Filipowicz T., Plucińska-Filipowicz A. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.

- Fogel A., *Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko gminnych aktów planowania przestrzennego*, „Samorząd Terytorialny” 2014, nr 9.
- Glapa W., Korzeniowski J.I., *Mały leksykon górnictwa odkrywkowego*, Wrocław 2005.
- Gniewek E., Machnikowski P. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Gołaszewski P. [w:] R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Góralczyk W., Sawicki S., *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, Warszawa 2006.
- Górski M. [w:] M. Górski (red.), *Prawo ochrony środowiska*, Warszawa 2014.
- Górski M., Grabowski P. [w:] M. Górski (red.), *Prawo ochrony środowiska*, Warszawa 2018.
- Grabowska G., *Eksploracja zasobów naturalnych w regionach przygranicznych. Praktyka traktatowa*, „Prawne Problemy Górnictwa” 1990, nr 13.
- Grabowska G., *Zasoby naturalne w świetle prawa międzynarodowego*, „Problemy Prawne Górnictwa” 1980, nr 4.
- Grabowski P. [w:] M. Górski (red.), *Prawo ochrony środowiska*, Warszawa 2021.
- Graczyk A.M., *Gospodarowanie odnawialnymi źródłami energii w ekonomii rozwoju zrównoważonego: teoria i praktyka*, Wrocław 2019.
- Graczyk A., Wielewska I., Piaskowska-Silarska M., *Rozwój odnawialnych źródeł energii w Polsce: problemy bezpieczeństwa energetycznego i lokalnego wykorzystania zasobów*, Warszawa 2017.
- Granat M., *Zasady prawa*, Warszawa 2019.
- Groszyk H., Korybski A., *O pojęciu interesu w naukach prawnych (przegląd wybranej problematyki z perspektywy teoretycznoprawnej* [w:] A. Korybski, M.W. Kostyckij, L. Leszczyński, *Pojęcie interesu w naukach prawnych, prawie stanowionych i orzecznictwie sądowym Polski i Ukrainy*, Lublin 2006.
- Guo R., *Cross-Border Resource Management. Theory and Practice*, Amsterdam 2004.
- Gutowski M. (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352*, Warszawa 2021.
- Haładyj A., Trzewik J., *Pojęcie strategicznych zasobów naturalnych – uwagi krytyczne*, „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” 2014, nr 1.
- Higgins R., *The taking of property by the state: recent developments in international law* (T. 176) [w:] *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, The Hague Academy of International Law, Recueil des Cours 1982.
- Jacyno W., Rewkowska J. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Jaroszewski W., Marks L., Radomski A., *Słownik geologii dynamicznej*, Warszawa 1985.

- Jaroszyński K. [w:] Z. Niewiadomski (red.), *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Jasica R., *Wybór ważniejszych rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Katowice 1976.
- Jasudowicz T., *Zasoby naturalne dzielone w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1978, z. 9 (307).
- Jedynak Z., *Ordunek Gorny*, „Montes Tarnovicensis” 2002, nr 10.
- Jendrośka J. [w:] M. Górski, M. Pchałek, W. Radecki, J. Jerzmański, M. Bar, S. Urban, J. Jendrośka, *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Jendrośka J., Bar M., *Prawo ochrony środowiska. Podręcznik*, Wrocław 2005.
- Jendrośka J., *Oceny oddziaływania na środowisko jako instytucja prawna – charakter prawny i struktura regulacji* [w:] H. Lisicka (red.), *Prawo i polityka w ochronie środowiska. Studia z okazji 40-lecia pracy naukowej Jerzego Sommera*, Wrocław 2006.
- Jezierski G., *Energia jądrowa wczoraj i dziś*, Warszawa 2015.
- Jezierski T., *Zrzeczenie się prawa do odwołania od decyzji administracyjnej w kontekście uprawnień organizacji ekologicznych*, „Monitor Prawniczy” 2018, nr 12.
- Józefczyk O. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Karpus K. [w:] B. Rakoczy (red.), *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Karpus K., *Ocena oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym – wybrane aspekty prawne* [w:] B. Rakoczy (red.), *Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce*, Warszawa 2017.
- Kenig-Witkowska M.M., *Międzynarodowe prawo środowiska*, Warszawa 2009.
- Klabbers J., *International law*, New York 2013.
- Klimek G. [w:] B. Rakoczy (red.), *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Klimek G., *Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w świetle przepisów prawa polskiego* [w:] B. Rakoczy (red.), *Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce*, Warszawa 2017.
- Klimek G., *Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko* [w:] B. Rakoczy (red.), *Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce*, Warszawa 2017.
- Komierzyńska-Orlińska E. [w:] W. Wierzbowski (red.), *Konstytucja biznesu. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Kordela M., *Zasady prawa: studium teoretycznoprawne*, Poznań 2014.
- Kosieradzka-Federczyk A., *„Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko” w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2012, nr 1(40).

- Kościuk D. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Kotowicz B. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Kowalski M., *Wspólne dziedzictwo ludzkości* [w:] B. Hołyst, R. Hauser, J. Symonides, D. Pyć (red.), *Wielka Encyklopedia Prawa*, Tom 4, Warszawa 2014.
- Kozieł G., *Prawo przedsiębiorców* [w:] G. Kozieł (red.), *Prawo przedsiębiorców. Przepisy wprowadzające do Konstytucji Biznesu. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Koziński M.H., *Morskie prawo publiczne*, Gdynia 2015.
- Kruś M., *Zagospodarowanie przestrzenne w nowym Prawie geologicznym i górnictwym* [w:] Z. Janku (red.), *Administracyjnoprawne ograniczenia wolności konstytucyjnych*, Poznań 2012.
- Kubowski J., *Elektrownie jądrowe*, Warszawa 2014.
- Kuźma G. [w:] D. Okolski (red.), *Prawo budowlane i nieruchomości. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Lipiński A. [w:] G. Dobrowolski (red.), *Zrównoważony rozwój jako czynnik determinujący prawne podstawy zarządzania geologicznymi zasobami środowiska*, Katowice 2016.
- Lipiński A., *Glosa do postanowienia Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21.05.2021 r. (Republika Czeska v. Rzeczpospolita Polska, C-121/21)*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2021, nr 6.
- Lipiński A., *Komentarz do art. 1–2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo*, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2016, nr 1.
- Lipiński A., *Komentarz do art. 6–9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo*, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2017, nr 1.
- Lipiński A., *Komentarz do art. 10–12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo*, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2017, nr 2.
- Lipiński A., *Komentarz do art. 13–17 ustawy*, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2018, nr 1–2.
- Lipiński A., *Komentarz do art. 18–20 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo*, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2019, nr 1.
- Lipiński A., *Komentarz do art. 24–25 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo* *Dz.U.* 2020, poz. 1064 ze zm., „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2021, nr 1.
- Lipiński A., *Legislacyjne problemy geologii i górnictwa*, „Państwo i Prawo” 2023, nr 3.

- Lipiński A., Mikosz R., Dobrowolski G., *Sytuacja prawna geologicznych zasobów środowiska* [w:] G. Dobrowolski, A. Lipiński, R. Mikosz, G. Radecki, *Gospodarowanie geologicznymi zasobami środowiska w świetle zasady zrównoważonego rozwoju. Zagadnienia prawne*, Katowice 2018.
- Lipiński A., Mikosz R., *Komentarz do ustawy Prawo geologiczne i górnicze*, Warszawa 2003.
- Lipiński A., Mikosz R., *Rozwój ustawodawstwa górniczego w Polsce w latach 1928–1939*, „Problemy Prawne Górnictwa” 1983, nr 6.
- Lipiński A., *Prawne podstawy geologii i górnictwa*, Warszawa 2019.
- Lipiński A., *Prawne podstawy ochrony środowiska*, Warszawa 2010.
- Lipiński A., *Prawo górnicze z 29 listopada 1930 r.* [w:] R. Jastrzębski (red.), *Prawo handlowe i gospodarcze II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2019.
- Lubeńczuk G. [w:] M. Zdyb, G. Lubeńczuk, A. Wołoszyn-Cichocka, *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Łukaszuk L., *Międzynarodowe prawo morza*, Warszawa 1997.
- Majer J., *K 700. výročí českého Horního zákona z r. 1300*, „Uhlí, rudy, geologický průzkum” 1999, nr 12.
- Makarczyk J., *Principles of a New International Order: A Study of International Law in the Making*, Dordrecht 1988.
- Makarczyk J., *Zasady Nowego Międzynarodowego Ładu Gospodarki Światowej*, Wrocław 1988.
- Maksimczuk A., Sidorowicz L., *Ochrona granic i obsługa ruchu granicznego*, Warszawa 2007.
- Malczewski M., *Zasoby naturalne, postęp techniczny a długookresowy wzrost gospodarczy*, Łódź 2013.
- Marciniak K.J., *Morskie zasoby genetyczne w prawie międzynarodowym*, Warszawa 2016.
- Martysz Cz., Matan A., Tobor Z. (red.), *Zasady prawa: materiały konferencyjne*, Bydgoszcz–Katowice 2007.
- Maśloch G., *Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce*, Warszawa 2018.
- Meadows D.H., Meadows D.L., Randers J., Behrens III W.W., *The limits to growth*, Nowy Jork 1973.
- Meine C., *Conservation Movement, Historical* [w:] S.A. Levin (red.), *Encyclopedia of Biodiversity*, T. 2, Waltham 2013.
- Mikołajczyk A., *Stosunki Umowne Pomiędzy Subpaństwowymi Podmiotami Władzy Publicznej Różnych Państw (Współpraca Transgraniczna)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1997, Rok LIX, z. 3.

- Mikosz R., *Plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego*, „Studia Iuridica Agraria” 2012, Tom X.
- Mikosz R., *Prawa do złóż kopalin oraz innych fragmentów górotworu* [w:] E. Gniewek (red.), *System Prawa Prywatnego*, Tom 3, *Prawo Rzeczowe*, Warszawa 2020.
- Mikosz R., *Prawo naftowe* [w:] R. Jastrzębski (red.), *Prawo handlowe i gospodarcze II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2019.
- Mikosz R., *Zasada zrównoważonego rozwoju* [w:] G. Dobrowolski (red.), *Zrównoważony rozwój jako czynnik determinujący prawne podstawy zarządzania geologicznymi zasobami środowiska*, Katowice 2016.
- Mikosz R., *Zrównoważony rozwój i jego istota* [w:] G. Dobrowolski, A. Lipiński, R. Mikosz, G. Radecki, *Gospodarowanie geologicznymi zasobami środowiska w świetle zasady zrównoważonego rozwoju. Zagadnienia prawne*, Katowice 2018.
- Młynarski T., *Energetyka jądrowa wobec globalnych wyzwań bezpieczeństwa energetycznego i reżimu nieprolifracji w erze zmian klimatu*, Kraków 2006.
- Mouri A., *The International Law of Expropriation as Reflected in the Work of the Iran-US Claims Tribunal*, Dordrecht 1994.
- Najberg M., Lubert J., *Słownik górniczy*, Warszawa 1969.
- Nawrot F., *The legal concept of shared natural resources*, „Polish Yearbook of Environmental Law” 2020.
- Niewiadomski A., *Publicznoprawny i prywatnoprawny konflikt interesów na przykładzie Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000*, Warszawa 2017.
- Nowak M.J., Dziedzic-Bukowska J., *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne – analiza najnowszych zmian*, Warszawa 2024.
- Nowak M.J., *Plan ogólny – nowy instrument w planowaniu przestrzennym*, „Nieruchomości” 2023, nr 11.
- Nowak M., Dąbrowski B., *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2013.
- Olejarczyk E., *Zasada zrównoważonego rozwoju w systemie prawa polskiego*, „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” 2016, nr 2.
- Olszewski J. et al., *Leksykon górniczy*, Katowice 1989.
- Omar M.H., *The Implications of the Shared Natural Resources On Interstate Relations In The East African Community: A Case Study of Maasai/Serengeti National Parks*, Nairobi 2015.
- Onorato W.T., *Apportionment of an International Common Petroleum*, „The International and Comparative Law Quarterly” 1977, nr 2.
- Opaliński B. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2021.

- Osiejewicz J., *Globalne zarządzanie zasobami ropy i gazu w perspektywie prawnomiedzynarodowej*, Warszawa 2018.
- Otawski P. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Pchałek M., Behnke M., *Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w prawie polskim i UE*, Warszawa 2009.
- Pellet A., Article 38 [w:] A. Zimmermann, C. Tomuschat, K. Oellers-Frahm, C. Tams, *The Statute of the International Court of Justice. A Commentary*, Oxford 2012.
- Piernikarczyk J., *Pierwsza polska ustawa górnicza, czyli „Ordunek Górny”*, Tarnowskie Góry 1928.
- Pietrzyk M., *Soft law i hard law w europejskim prawie administracyjnym: relacja alternatywy, uzupełnienia, wykluczenia oraz przejścia* [w:] M. Giełda, R. Raszevska-Skałeczka (red.), *Administracja publiczna wobec wyzwań i oczekiwań społecznych*, Wrocław 2015.
- Pietrzykowski K. (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1–449*, Warszawa 2020.
- Plucińska-Filipowicz A., Kosicki A. [w:] M. Wierzbowski, A. Plucińska-Filipowicz (red.), *Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Płoszka M., *Pojęcie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko* [w:] R. Robaszevska, M. Płoszka, D. Kałuża, P. Wach, *Decyzje środowiskowe*, Warszawa 2015.
- Płoszka M., *Przedsięwzięcie* [w:] R. Robaszevska, M. Płoszka, D. Kałuża, P. Wach, *Decyzje środowiskowe*, Warszawa 2015.
- Połatynska J., *Delimitacja szelfu kontynentalnego w Konwencji Narodów Zjednoczonych o Prawie Morza z 1982 roku* [w:] C. Mika, K. Marciniak (red.), *Konwencja NZ o Prawie Morza z 1982 r.*, Toruń 2009.
- Przyborowska-Klimczak A., Staszewski W., *Stosunki traktatowe Polski z państwami sąsiednimi. Wybór dokumentów*, Lublin 1998.
- Przyborowska-Klimczak A., Staszewski W.Sz., *Traktaty o przyjaźni i współpracy zawarte przez Polskę. Wybór dokumentów*, Lublin 2005.
- Pyc D., *Zrównoważony rozwój jako cel polityki współpracy na rzecz rozwoju Unii Europejskiej*. „Gdańskie Studia Prawnicze” 2011, t. XXV.
- Radecki G., *Odpowiednie stosowanie przepisów o dzierżawie do użytkowania górniczego* [w:] G. Dobrowolski, G. Radecki (red.), *Prawna regulacja górnictwa w Polsce, Czechach i na Słowacji*, Kroczyce 2013.
- Radecki G., *Zakład górniczy i jego ruch w świetle regulacji zawartej w Prawie geologicznym i górniczym* [w:] G. Dobrowolski, A. Lipiński, R. Mikosz, G. Radecki,

- Gospodarowanie geologicznymi zasobami środowiska w świetle zasady zrównoważonego rozwoju. Zagadnienia prawne*, Katowice 2018.
- Rakoczy B. [w:] B. Rakoczy (red.), *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Rakoczy B., *Użytkowanie górnicze w prawie polskim* [w:] B. Rakoczy (red.), *Wybrane problemy prawa geologicznego i górniczego*, Warszawa 2016.
- Rakoczy B., *Wprowadzenie do prawa geologicznego i górniczego* [w:] B. Rakoczy (red.), *Wybrane problemy prawa geologicznego i górniczego*, Warszawa 2016.
- Rakoczy B., *Wprowadzenie do prawnej problematyki oceny oddziaływania na środowisko* [w:] B. Rakoczy (red.), *Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce*, Warszawa 2017.
- Robaszewska R., *Udział społeczny* [w:] R. Robaszewska, M. Płoszka, D. Kałuża, P. Wach, *Decyzje środowiskowe*, Warszawa 2015.
- Rosicki R., *Ogólna charakterystyka międzynarodowego prawa ochrony środowiska*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2010.
- Rydzkowski J., *Słownik Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Warszawa 2003.
- Sands P., *Principles of International Environmental Law*, Cambridge 2012.
- Schrijver N., *Sovereignty over Natural Resources*, Cambridge 2008.
- Schwarz H., *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz. Tom I (art. 1–103)*, Wrocław 2013.
- Schwarz H., *Racjonalna gospodarka złożem w prawie geologicznym i górniczym* [w:] G. Dobrowolski, G. Radecki (red.), *Prawna regulacja górnictwa w Polsce, Czechach i na Słowacji*, Kroczyce 2013.
- Shaw QC M.N., *Boundary Treaties and their Interpretation* [w:] *Evolving principles of International Law*, 2011.
- Słaby M. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Sozański J., *Prawo traktatów. Zarys współczesny*, Warszawa–Poznań 2009.
- Sroka S., *Piastowie – Leksykon Biograficzny*, Kraków 1999.
- Staszewski W.Sz., *Granice państwa* [w:] A. Przyborowska-Klimczak, D. Pyć (red.), *Leksykon prawa międzynarodowego publicznego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2012.
- Stefanowicz J., *Informacja geologiczna w nowym prawie geologicznym i górniczym*, „Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego” 2012, nr 448.
- Strojczyk A. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Strzelczyk R., *Prawo nieruchomości*, Warszawa 2015.
- Suwaj P.J., *Konflikt interesów w administracji publicznej*, Warszawa 2009.

- Symonides J., *Antarktyka* [w:] A. Kłafkowski et al. (red.), *Encyklopedia prawa międzynarodowego i stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1976.
- Symonides J., *Nowe prawo morza*, Warszawa 1986.
- Symonides J., *Terytorium państwa* [w:] A. Kłafkowski et al. (red.), *Encyklopedia prawa międzynarodowego i stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1976.
- Szalewska M. [w:] B. Rakoczy (red.), *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Szuma J., *Udział społeczeństwa w postępowaniu w przedmiocie oceny oddziaływania na środowisko* [w:] B. Rakoczy (red.), *Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce*, Warszawa 2017.
- Śleszyński P., Deręgowska A., Kubiak Ł., Sudra P., Zielińska B., *Analiza stanu i uwarunkowań prac planistycznych w gminach w 2017 roku*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Warszawa 2018.
- Śliwa J., *Raport oddziaływania na środowisko jako dowód w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko*, „Samorząd Terytorialny” 2015, nr 9.
- Tanaka Y., *The International Law of the Sea*, Cambridge 2023.
- Thirlway H., *The Sources of International Law* [w:] M.D. Evans (red.), *International Law*, Oxford 2010.
- Thirlway H., *The Sources of International Law*, Oxford–New York 2014.
- Tyranowski J., *Ekonomiczne aspekty suwerenności i samostanowienia we współczesnym prawie międzynarodowym (Zagadnienia podstawowe)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1992, z. 1.
- Tyranowski J., *Zasada nienaruszalności granic w prawie międzynarodowym*, Warszawa 1987.
- van Hoof G.J.H., *Rethinking the Sources of International Law*, Deventer 1983.
- Wadley I.L., *Common goods and the common good: Transboundary natural resources, principled cooperation, and the Nile Basin Initiative*, California 2004.
- Walas M. [w:] B. Rakoczy (red.), *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Wasilewski T., *Granice szelfu kontynentalnego w świetle Konwencji Prawa Morza z 1982 roku i praktyki państw* [w:] C. Mika, K. Marciniak (red.), *Konwencja NZ o Prawie Morza z 1982 r.*, Toruń 2009.
- Weaver J.L., Asmus D. F., *Unitizing oil and gas fields around the world: a comparative analysis of national laws and private contracts*, „Public Law and Legal Theory Series” 2006.
- Wilk-Ilewicz A., *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia według wymogów prawa Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2015, nr 4(61).

- Williams J.P. [w:] E. Bastida, T. Wälde, J. Warden-Fernández (red.), *International and Comparative Mineral Law and Policy. Trends and Prospects*, Hague 2004.
- Wincenciak M., Wincenciak-Pruszyńska K. [w:] T. Filipowicz, A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski (red.), *Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Wiśniewski A., *Zasady prawa międzynarodowego* [w:] A. Przyborowska-Klimczak, D. Pyć (red.), *Leksykon prawa międzynarodowego publicznego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2012.
- Wojtulek P., Kocowski T., Małecki W., *Prawo geologiczne i górnicze*, Warszawa 2020.
- Woodlife J.C., *International Utilisation of an Offshore Gas Field*, "The International and Comparative Law Quarterly" 1977, nr 2.
- Woś A., *Ekonomika odnawialnych zasobów naturalnych*, Warszawa 1995.
- Wright M., *The Ownership of Antarctica, Its Living and Mineral Resources*, "Journal of Law and the Environment" 1987, no. 4.
- Wronkowska S., Zieliński M., Ziemiński Z., *Zasady prawa: zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1974.
- Wrzesiński Z., *Termodynamika odnawialnych źródeł energii*, Warszawa 2017.
- Wyrozumska A., *Umowy międzynarodowe. Teoria i praktyka*, Warszawa 2006.
- Wysokińska D. [w:] B. Opaliński (red.), *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Zaidler K. [w:] A. Przyborowska-Klimczak, D. Pyć (red.), *Leksykon prawa międzynarodowego publicznego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2012.
- Zdráhalová L., *Environmental impact assessment of agricultural projects* [w:] E. Radec-ka, F. Nawrot, *Green Deal or green disorder? Selected issues. Zielony Ład czy zielony nieporządek? Wybrane zagadnienia*, Toruń 2021.
- Zdyb M. [w:] M. Zdyb, G. Lubeńczuk, A. Wołoszyn-Cichocka, *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Złakowski Ł. [w:] Z. Niewiadomski (red.), *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz*, Warszawa 2021.

Orzeczenia

międzynarodowe

- orzeczenie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2005 r. w sprawie Demokratycznej Republiki Konga przeciwko Ugandzie, C.I.J. Recueil 2005,
- wyrok Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 lipca 1974 r. w sprawie *Fishries jurisdiction* (Zjednoczone Królestwo przeciwko Islandii);

polskie

wyrok NSA z dnia 3 marca 1998 r., II SA 918/98, LEX nr 41307,
 wyrok NSA z dnia 8 marca 2009 r., II OSK 383/08, Legalis numer 222224,
 wyrok NSA z dnia 7 grudnia 2012 r., II FSK 2407/12, Legalis numer 549474,
 wyrok SN z dnia 10 listopada 2004 r., II CK 202/04, Legalis numer 67723,
 wyrok WSA w Lublinie z dnia 31 marca 2011 r., II SA/Lu 845/10, Legalis numer 870319,
 wyrok WSA w Poznaniu z dnia 16 grudnia 2013 r., II SA/PO 1058/13, Legalis numer 873138,
 wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 marca 2015 r., II SA/Po 1128/14, Legalis numer 1273408,
 wyrok WSA w Lublinie z dnia 2 lipca 2019 r., II SA/Lu 259/19, Legalis numer 2204989.

Źródła internetowe

Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/mila-morska;3941409.html>;
 Informacja o wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli: *System Gospodarowania Przestrzenią Gminy Jako Dobrem Publicznym*, Nr ewid. 193/2016/KIN, 2017, s. 10,
<https://www.nik.gov.pl/plik/id,13209,vp,15626.pdf>;
Leksykon ekologii i ochrony środowiska, <https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/woda>;
 Morán J.I., *Building a general international legal regime for the exploitation of transboundary oil and gas deposits*, https://www.academia.edu/12802120/BUILDING_A_GENERAL_INTERNATIONAL_LEGAL_REGIME_FOR_THE_EXPLOITATION_OF_TRANSBOUNDARY_OIL_AND_GAS_DEPOSITS;
Nazewnictwo geograficzne Świata. Antarktyka, z. 8, Warszawa 2006. Główny Urząd Geodezji i Kartografii. Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/sjp/ekosystem;2456447.html>;
Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/atmosfera.html>;
Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/woda.html>;
Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/zwierz%C4%99.html>.

Filip Nawrot *Górnictwo transgraniczne w świetle prawa polskiego*

Streszczenie

Ilość dostępnych złóż kopalin jest ograniczona i obecnie następuje ich powolne wyczerpywanie. Konieczne jest zatem poszukiwanie nowych złóż. Jednym z pojawiających się w związku z tym problemów jest sytuacja, gdy złóż zlokalizowane jest na obszarze dwóch lub więcej państw. Powoduje to szereg wątpliwości dotyczących prawnych podstaw wykonywania takiej działalności.

W monografii postawiono za cel uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy obecnie istniejąca definicja zasobów naturalnych dzielonych jest wystarczająco precyzyjnie sformułowana? Jeśli nie, to konieczne jest jej przeformułowanie i dookreślenie. Obecnie zasoby naturalne dzielone zostały w nauce wyodrębnione z podziału zasobów naturalnych obok zasobów międzynarodowych oraz zasobów krajowych.
2. Jaki jest status prawny tychże zasobów w prawie międzynarodowym, prawie europejskim oraz w prawie krajowym?
3. Czy istnieje obecnie prawidłowa i precyzyjna definicja pojęcia górnictwa transgranicznego? Jeśli nie, to potrzebne jest jego zdefiniowanie. Odpowiedzi wymaga również pytanie, jakie rozwiązania są przewidziane obecnie w przepisach w zakresie eksploatacji złóż kopalin, nad którym przebiega granica co najmniej dwóch państw i jakie konflikty może rodzić stosowanie obowiązujących rozwiązań.
4. Jak kształtują się regulacje prawne w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin w Polsce, i czy w obowiązującym stanie prawnym możliwe jest podejmowanie działalności w zakresie górnictwa transgranicznego na przykładzie Rzeczypospolitej Polskiej?

Postawiona hipoteza badawcza brzmi zatem: **brak jest wystarczająco precyzyjnie sformułowanych definicji pojęć związanych z górnictwem transgranicznym i zasobami naturalnymi dzielonymi, a przepisy ich dotyczące są niedostatecznie skonkretyzowane, a bardzo często jest ich w ogóle brak. Ponadto obecnie obo-**

wiązuje przepisy nie są spójne i uniemożliwiają podjęcie działalności w zakresie poszukiwania i wydobywania kopalin w Polsce w aspekcie transgranicznym.

Monografia składa się z pięciu rozdziałów. Rozpoczyna ją wstęp, a zamyka zakończenie, zaś każdy z rozdziałów podsumowany jest syntetycznymi wnioskami częściowymi.

Pierwszy rozdział dotyczy wprowadzenia do problematyki transgranicznego poszukiwania i wydobywania kopalin. Wyjaśniono w nim podstawowe pojęcia związane z zasobami naturalnymi dzielonymi oraz górnictwem transgranicznym, a także zasadą stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi.

W rozdziale drugim przedstawiono źródła prawa, czyli osobno prawne podstawy podejmowania działalności poszukiwania i wydobywania kopalin w Polsce. Wskazano, jakie akty prawne podlegają analizie w rozprawie, oraz zaprezentowano poglądy doktryny w tym zakresie. Omówiono również prawno-międzynarodowe podstawy górnictwa transgranicznego, poddając analizie kilkadziesiąt umów międzynarodowych oraz związaną z nimi literaturę przedmiotu.

Rozdział trzeci wraz z rozdziałem czwartym stanowią rdzeń tej pracy. W pierwszym z nich omówiono kolejne etapy postępowania przy podejmowaniu działalności geologicznej i górniczej w prawie polskim. Wynika to z jednego z założonych celów badań, czyli próby ustalenia, czy pod rządem obowiązującego stanu prawnego istnieje możliwość podejmowania działalności w zakresie górnictwa transgranicznego na przykładzie Polski.

W rozdziale czwartym omówiono postępowanie w zakresie ocen oddziaływania na środowisko. Tak jak wskazywano wcześniej, omówienie tej procedury po analizie postępowania reglamentacyjnego jest uzasadnione zapewnieniem klarowności prowadzonego wyводу oraz ma ułatwić zrozumienie omawianej problematyki.

Ostatni, piąty rozdział to omówienie poszczególnych kroków, jakie musi podjąć podmiot planujący podejmowanie działalności w odniesieniu zasobów naturalnych dzielonych, czyli właśnie górnictwa transgranicznego. Zawiera on także szereg postulatów *de lege ferenda*.

Filip Nawrot
Cross-Border Mining Under Polish Law

Summary

The number of available mineral deposits is limited and their resources are currently being slowly depleted. It is therefore necessary to search for new deposits. One of the complications that can arise in this connection is when a deposit is located on the territory of two or more countries. This causes a number of doubts about the legal basis for carrying out such activities.

The monograph aims to answer the following research questions:

1. Is the currently existing definition of shared natural resources sufficiently precise? If not, it needs to be reformulated and clarified.
2. What is the legal status of these resources in international, European and national laws?
3. Is there a correct and precise definition of the concept of cross-border mining and is there a need to define it, if not? The question also needs to be answered as to what solutions are envisaged in the legislation with regard to the exploitation of a mineral deposit over which a border of two or more countries runs, and what conflicts may arise from the application of the existing solutions.
4. What are the legal regulations on mineral exploration and extraction in Poland and whether it is possible to undertake cross-border mining activities in the current legal state, using the example of the Republic of Poland?

Thus, the research hypothesis put forward is that **there are no sufficiently precise definitions of terms related to transboundary mining and shared natural resources and that the regulations concerning them are insufficiently specific, and very often lacking at all. Additionally, the current regulations are not consistent and make it impossible to undertake cross-border mineral exploration and mining in Poland.**

The monograph consists of five chapters. It begins with an introduction and ends with a conclusion, and each chapter is summarised with partial conclusions.

The first chapter provides an introduction to the issue of cross-border mineral exploration and extraction. It explains the basic concepts of shared natural

resources and cross-border mining, as well as the principle of permanent sovereignty over natural resources.

The second chapter presents the sources of law or the legal basis for undertaking mineral exploration and extraction activities in Poland. It is indicated which legal acts are subject to analysis in the thesis and the views of the doctrine in this respect are presented. The legal and international bases of cross-border mining are also discussed, analysing several dozen international agreements and related literature.

Chapter three together with chapter four form the core of the work. The former discusses the successive stages of the procedure for undertaking geological and mining activities under Polish law. This is due to one of the assumed aims of the research, an attempt to determine whether it is possible to undertake cross-border mining activities under the current state of the law on the example of Poland.

Chapter four discusses the procedure for environmental impact assessments. As indicated earlier, the discussion of this procedure after the analysis of the rationing procedure is justified in order to ensure the clarity of the argument and to facilitate the understanding of the discussed issues.

The final, fifth chapter is a discussion of the various steps that must be taken by an entity planning to undertake activities with respect to shared natural resources, namely cross-border mining. It also contains a number of *lex ferenda* postulates.

Redaktor: Marta Tomczok

Opracowanie graficzne serii: Krzysztof Bąk

Projekt okładki ze zdjęciem autorstwa Williego Heidelbacha z Pixabay: Tomasz Tomczuk

Korekta: Marzena Marczyk

Łamanie: Ireneusz Olsza

Redaktor inicjujący: Paweł Radek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.10.2026

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzysiamy otwartej nauce. Od 1.11.2026 publikacja dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

 <https://orcid.org/0000-0002-7963-959X>

Nawrot, Filip

Górnictwo transgraniczne w świetle prawa

polskiego / Filip Nawrot. – Wydanie I. –

Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu

Śląskiego, 2025. – (Kairos : humanistyka

środowiskowa ; (3))

<https://doi.org/10.31261/PN.4298>

ISBN 978-83-226-4572-7

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-4573-4

(wersja elektroniczna)

ISSN 3071-6667

Wydawca:

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Jordana 18, 40-043 Katowice

<https://wydawnictwo.us.edu.pl>

e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa:

volumina.pl Sp. z o.o.

ul. Księcia Witolda 7-9

71-063 Szczecin

Wydanie I. Ark. druk. 14,75. Ark. wyd. 14,00. Papier offset 90 g. PN 4298.

Cena 44,90 zł (w tym VAT)

ISSN 3071-6667

Cena 44,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4573-4

Więcej informacji

